

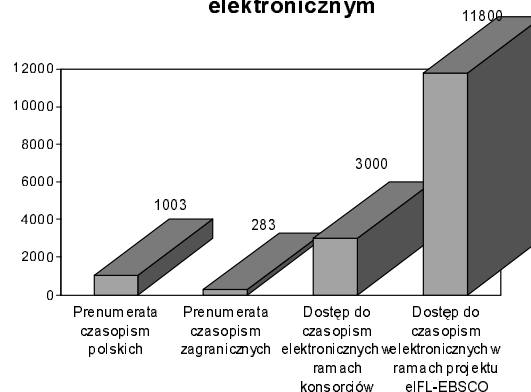
Wykorzystanie elektronicznych wersji czasopism w Bibliotece Uniwersyteckiej

Biblioteka z założenia funkcjonuje jako pośrednik pomiędzy użytkownikiem a książką (lub czasopiśmie) i wydawcą (lub dystrybutorem). Jej rola nie zmienia się w dobie powszechnej informatyzacji: nadal jako „łącznik” pozostaje we wzajemnie aktywnych relacjach z dostawcami i czytelnikami. Zmieniają się jedynie formy i zakres współpracy. Czytelnicy coraz częściej żądają zintegrowanych usług, które pozwolą im wyszukać i skorzystać z materiałów naukowych i dydaktycznych. Jako że coraz większa część tych materiałów przybiera postać elektroniczną obowiązują w stosunku do nich nowe wzorce dostarczania i gromadzenia. Dane stają się osiągalne dzięki licencji i nie są wypożyczane. Mogą stać się dostępne dla określonych grup użytkowników pod pewnymi warunkami i przez pewien określony czas. Ze względu na swoją „płynność” i powiązania przestrzenne mogą być: dzielone, ponownie wykorzystywane, poddawane analizie, adaptowane, kopiowane i porządkowane w nowy, preferowany przez odbiorcę, sposób.

Biblioteki stale podejmują wyzwania związane z zaspokajaniem publicznego zapotrzebowania na usługi informacyjne, które wspierałyby społeczeństwo w procesie samokształcenia i promowały Internet jako narzędzie efektywnego wykorzystywania informacji. Dotyczy to zwłaszcza bibliotek uczelnianych, które swą działalnością wspierają procesy naukowe, badawcze i edukacyjne a za swoje pierwszoplanowe zadanie uznają zaspokajanie potrzeb informacyjnych pracowników naukowych i studentów. Dążąc do utrzymania jak najwyższego profesjonalnego poziomu swych usług i poszerzenia ich zakresu biblioteki te bardzo aktywnie włączyły się w adaptowanie do swych własnych potrzeb najnowocześniejszych rozwiązań w dziedzinie rozpowszechniania i wymiany informacji. Systemy biblioteczne wykorzystując przeglądarki WWW umożliwiają integrację różnorodnych serwisów, w wyniku której użytkownik sieci uzyskuje wygodny, jednolity i prosty w obsłudze dostęp do zasobów informacyjnych. Specjalne protokoły wyszukiwawcze dają możliwość przeszukiwania baz danych umieszczonych na odległych serwerach. Pozwalają na: wysyłanie zapytań, pobieranie wyników i inne czynności związane z pozyskiwaniem informacji. Ich istotną zaletą jest niezależnienie oprogramowania, wykorzystywanego przez użytkownika, od oprogramowania użytkowego przeszukiwanych zasobów informacyjnych (np. baz danych, katalogów bibliotecznych itd.) a także możliwość komunikowania się z więcej niż jednym serwerem i prowadzenie równoczesnych wyszukiwań w wielu zasobach informacyjnych.

Biblioteka Uniwersytetu Zielonogórskiego od kilku lat organizuje dostęp do serwisów oferujących w sieci WWW pełne teksty różnego rodzaju dokumentów. Z roku na rok wzrasta ilość tytułów czasopism i książek udostępnianych przez wydawców w formie elektronicznej. Niektóre z nich są jedną z wersji dostępnych dla czytelnika, ale coraz częściej spotykamy się z sytuacją, kiedy owa elektroniczna forma jest jedynym sposobem dotarcia do poszukiwanych danych. Wydawcy i dystrybutorzy preferują ją, gdyż jest tańsza, bardziej niezawodna i co najważniejsze, bardziej przyjazna dla użytkownika. Dla Biblioteki jest ona z kolei doskonałym źródłem uzupełniania i poszerzania zbiorów, czego przykład może stanowić także Biblioteka Uniwersytecka:

Czasopisma w prenumeracie drukowanej i w dostępie elektronicznym

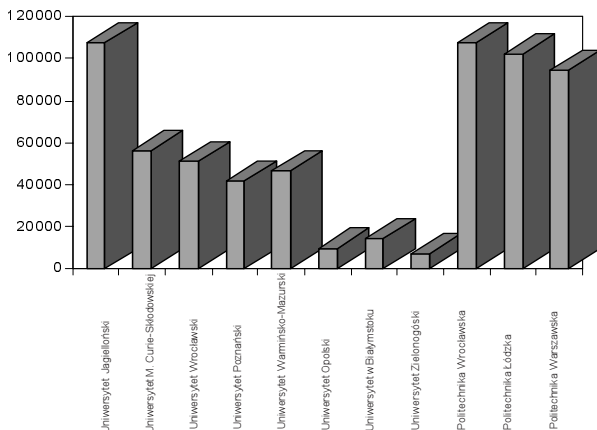

W wielu przypadkach zdigitalizowana wersja dokumentu stanowi niejako dublet wersji drukowanej, tak więc liczba 3000 tytułów z dostępem elektronicznym zakupionych w ramach konsorcjów powinna jeszcze zostać powiększona o ilość dostępów oferowanych przez wydawców jako dodatek do dokumentu drukowanego. W spisie ponad 1000 polskich czasopism prenumerowanych w wersji drukowanej jest 267 tytułów, które dają także możliwość przeglądania pełnych wersji artykułów lub choćby abstraktów wersji drukowanych w sieci. Podobnie rzecz się ma z drukowanymi czasopismami zagranicznymi (spośród 283 tytułów 59 ma swój odpowiednik elektroniczny).

Bezpośrednim wskaźnikiem wykorzystania pełnotekstowych baz danych oraz pełnych tekstów elektronicznych wersji czasopism są statystyki zamieszczone na stronach dostawców. Zwykle pozwalają one na analizę wykorzystania dostępów przez jedną instytucję. Jedynie dystrybutor bazy Science Direct, który w sieci udostępnia czasopisma wyd. Elsevier (1723 tytuły) pokusił się o ujawnienie ilości wejść na

swoje strony wszystkich uczestników konsorcjum, co pozwala porównać efektywność wykorzystania bazy przez różne podmioty.

Czasopisma elektroniczne wyd. Elsevier - efektywność wykorzystania w roku 2003

Dzięki statystyce zamieszczonej na stronach Science Direct możemy prześledzić także z jakich czasopism najchętniej korzystają użytkownicy naszej sieci uczelnianej.

Tytuły 10 najczęściej wykorzystywanych czasopism wyd. Elsevier

Tytuł czasopisma	ilość pełnych tekstów artykułów ściągniętych w formacie PDF
Discrete Mathematics	267
Journal of Constructional Steel Research	190
Automatica	179
Fuzzy Sets and Systems	169
Mechanism and Machine Theory	151
Cement and Concrete Research	150
Physics Letters A	147
Engineering Structures	128
Control Engineering Practice.....	124
Discrete Applied Mathematics.....	121

Wydawnictwo Kluwer, do którego ok. 650 tytułów Biblioteka Uniwersytecka organizuje wraz z innymi bibliotekami w kraju dostęp elektroniczny, na swoich stronach internetowych przedstawia statystykę wykorzystania bazy Kluwer Journals przez użytkowników zarejestrowanych w sieci naszego Uniwersytetu w roku 2003:

Report: Database Usage for - zielonogora
Database Included: 'Kluwer Journals 1996 to Present'
Time - 200301010000 to 200312312359, Address - ,

Statistics for 'Kluwer Journals 1996 to Present':

	Total	Average
Search Sessions	506	-
Session Length in Minutes	10393	20.54
Search Statements	1297	2.563
Bibl. Records Viewed	418	0.826
Full Text Documents Viewed	0	0
Bibl. Records Viewed from Full Text	0	0
Total Items Viewed	418	0.826
Bibl. Records Printed	0	0
Bibl. Records Saved	0	0
Author Searches	0	0
Journal Name Searches	0	0
Title Searches	0	0
Subject Searches	0	0

Także twórcy serwisu EBSCOHost, w skład którego wchodzi 11 wielozdzinowych baz, umożliwiają prześledzenie efektywności wykorzystania poszczególnych modułów.

Ogólna ilość sesji zarejestrowanych w roku 2003 Session Usage Report Site: ZIELONA GORA UNIV Detail Level: site Period: January 2003 - December 2003

Sessions

Site

ZIELONA GORA UNIV

Count.....	290
Average Length.....	11
Searches.....	853
Requests	
PDFFull Text.....	366
HTML Full Text.....	381
Image.....	0
Smart Link.....	0
Custom Link.....	0
Abstract.....	1776

Najchętniej odwiedzane bazy w roku 2003

Session Usage Report

Site: ZIELONA GORA UNIV Detail Level: database

Period: January 2003 - December 2003

Database Name	Sessions	Turnaways	Searches	Requests					
				PDF Full Text	HTML Full Text	Image	Smart Link	Custom Link	Abstract
Academic Search									
Premier	76	0	478	266	343	0	0	0	1646
Agricola	1	0	10	0	0	0	0	0	0
Business Source									
Premier	9	0	98	100	36	0	0	0	65
ERIC	1	0	22	0	0	0	0	0	2
GeoRef	0	0	4	0	0	0	0	0	6
Health Source - Consumer Edition									
Edition	3	0	20	0	0	0	0	0	0
Health Source: Nursing/Academic Edition									
Edition	1	0	8	0	0	0	0	0	0
Inspec	0	0	6	0	0	0	0	0	2
MasterFILE									
Premier	6	0	59	0	0	0	0	0	0
MEDLINE	21	0	89	0	0	0	0	0	53
Newspaper Source									
Source	2	0	11	0	2	0	0	0	0
PsycINFO	0	0	9	0	0	0	0	0	2
Regional Business News									
News	5	0	39	0	0	0	0	0	0
Grand Total	125	0	853	366	381	0	0	0	1776

Z zamieszczonych w powyższej tabeli danych wynika, iż najczęściej odwiedzanymi bazami są:

■ **Academic Search Premier.** To największa wielodzinowa baza, która zawiera pełne teksty artykułów z prawie 3600 czasopism (od 1975), w tym największy zbiór materiałów z czasopism recenzowanych. Obejmuje wiele dyscyplin: nauki społeczne i humanistyczne, edukację, literaturę i sztukę, językoznawstwo, informatykę, etnologię oraz medycynę. Zawiera dodatkowo takie materiały jak prace badawcze, raporty finansowe firm czy zdjęcia.

■ **Business Source Premier.** Na jej zawartość składają się pełne teksty artykułów i obrazy z ponad 2800 tytułów czasopism naukowych i popularnonaukowych (w tym Forbes, Fortune, The Economist), dotyczących międzynarodowego biznesu, ekonomii, zarządzania, finansów.

Każdorazowo przed podjęciem decyzji o zakupie nowych baz elektronicznych Biblioteka proponuje czytelnikom przetestowanie nowych serwisów i prosi o przekazywanie opinii na temat zasadności ich ewentualnego włączenia do swojej oferty. Przykład może stanowić zakupiony w tym roku dostęp do ponad 2000 periodyków w ramach projektu eIFL-ProQuest. ProQuest jest jednolitą platformą, która zapewnia dostęp do pełnych tekstów artykułów z takich dziedzin jak: biznes i zarządzanie, medycyna i zdrowie, nauka i technika, wiedza ogólna, nauki społeczne i edukacja. Dzięki czasowemu (trzymiesięcznemu) dostępowi udostępnionemu przez dystrybutora nasi użytkownicy mogli zapoznać się z ofertą i zdecydować o potrzebie jej kupna.

●●➔ Statystyka wykorzystania testowego dostępu do baz projektu eFL-ProQuest

Client 56968 - UNIV ZIELONOGORSKI

UserId	Searches	Database	Cit/Abstract	Any FT	Format	Total
Client Subtotals	345	ABI/INFORM Trade & Industry	8	136		144
Client Subtotals	372	Career and Technical Education	2	35		37
Client Subtotals	328	ProQuest Agriculture Journals	14	94		108
Client Subtotals	436	ProQuest Applied Science & Technolo	83	176		259
Client Subtotals	345	ProQuest Computing	10	53		63
Client Subtotals	363	ProQuest Education Journals	12	146		158
Client Subtotals	198	ProQuest General Science Full Text	0	0		0
Client Subtotals	293	ProQuest Nursing Journals	5	20		25
Client Subtotals	349	ProQuest Social Science	22	52		74
Client Subtotals	290	ProQuest Telecommunications	1	12		13
Client Subtotals	3319	Subtotal	157	724		881

Z naszych obserwacji i rozmów z użytkownikami wynika, iż cenią oni sobie możliwość dotarcia drogą elektroniczną do potrzebnych dokumentów. Podkreślają takie zalety serwisów, jak:

- ▣ dostęp do elektronicznej wersji czasopisma przed ukazaniem się jego postaci drukowanej;
- ▣ szybki i komfortowy dostęp do informacji (bez względu na miejsce, odległość i czas);
- ▣ wygodne przeszukiwanie archiwów;
- ▣ możliwość przechowywania artykułów na swoim komputerze;
- ▣ równoczesne korzystanie z tego samego czasopisma przez kilku użytkowników.

Zwykle nie sprawia czytelnikom kłopotu dostęp do serwisów, gdyż odbywa się on najczęściej poprzez identyfikację numerów IP komputerów zarejestrowanych w sieci uczelni.

Biblioteka Uniwersytecka w dużej mierze koncentruje swą uwagę na gromadzeniu i udostępnianiu

elektronicznych źródeł informacji, które w oparciu o istniejącą infrastrukturę sieciową mogą być użytkowane bardziej efektywnie niż tradycyjne. Pojawienie się nowoczesnych „technik informacyjnych” wymusza nie tylko na niej, ale i na użytkownikach poznawanie nowych metod prezentacji i udostępniania zbiorów i zasobów. Na naszych oczach biblioteka zmienia się z zorientowanej na zbiory na zorientowaną na dostęp. Współpracując sieciowo i organizując konsorcja z innymi bibliotekami, tworzy rodzaj megabiblioteki, która gwarantuje swym użytkownikom dostęp do takiej ilości zasobów, systemów i usług, jakich w tradycyjnej formie nigdy nie byłaby w stanie, ani wykreować, ani nimi zarządzać.

Małgorzata Kuncewicz *

*Autorka jest pracownikiem Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Nauk Humanistycznych i Społecznych

Dodatkowe środki finansowe na badania naukowe

Miło nam poinformować, że Uniwersytet Zielonogórski otrzymał zwiększoną przez Ministerstwo Nauki i Informatyzacji dotację na badania naukowe prowadzone w ramach działalności statutowej w 2003 r. Dotacja na działalność statutową została zwiększona o **140.200 zł.** z przeznaczeniem na finansowanie lub dofinansowanie kosztów zakupu aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych zadań w ramach prowadzonej przez szkołę działalności statutowej. Po przyjęciu zerowego narzutu uczelni (kwota przekazana przez MNI jest pełną kwotą dotacji dodatkowej, jaką otrzymuje Wydział), podział przedstawia się następująco:

Kwota dotacji:	140.200
Wydział Humanistyczny	11.200
Wydział Nauk Pedagogicznych i Społecznych	6.000
Wydział Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji	100.000
Wydział Mechaniczny	23.000

Rozliczamy się z prac badawczych realizowanych w 2003 r.

Nadszedł czas złożenia raportów finansowych i merytorycznych z prac badawczych realizowanych w ra-

mach **badania statutowych i własnych w 2003 r.** Kierownicy tematów badawczych zostali poproszeni o przedstawienie raportów z prac badawczych. Sprawozdanie z pracy badawczej powinno zawierać: raport końcowy, sprawozdanie finansowe, opinię o pracy badawczej – gdy efektem pracy jest tylko raport wewnętrzny z badań oraz protokół zdawczo-odbiorczy sporządzany po zakończeniu oceny prac badawczych przez komisje wydziałowe.

Odpowiednie formularze załączników dostępne są w wersji elektronicznej na stronie internetowej http://www.dn.uz.zgora.pl/pl/formularze_pl.html#PNB Środki z dotacji podmiotowej na działalność statutową podlegają corocznemu rozliczeniu z końcem roku kalendarzowego. Środki niewykorzystane pozostają w jednostce na następny rok, z przeznaczeniem na finansowanie lub dofinansowanie działalności statutowej tej jednostki.

Z kolei raport roczny z dotacji na badania własne, zawierający informacje o realizacji określonych celów – zgodnie z Rozporządzeniem Przewodniczącego KBN z dnia 30 listopada 2001 r. – uczelnia ma obowiązek przesłać do Ministerstwa Nauki i Informatyzacji w terminie do dnia 31 marca roku następnego.

Katarzyna Siekanowicz

Nasi profesorowie w komitetach PAN

Z uwagi na brak informacji z Wydziału Nauk Pedagogicznych i Społecznych przedstawiony w poprzednim numerze wykaz członkostwa pracowników Uniwersytetu w komitetach Polskiej Akademii Nauk był niepełny.

Sądzimy, że tym razem załączony jeszcze raz wykaz z uwzględnieniem dodatkowych informacji jest kompletny. Gratulując wyboru, jednocześnie przepraszamy Panów Profesorów za pominięcie Ich w poprzednim wydaniu *Miesięcznika*.

Lp.	Tytuł/stopień nazwisko i imię	Nazwa instytucji naukowej/funkcja
Wydział Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji		
1	dr hab. inż. Bolikowski Jerzy prof. UZ	Komitet Metrologii i Aparatury Naukowej / członek
2	prof. dr hab. inż. Korbicz Józef	Komitet Automatyki i Robotyki / Zastępca Przewodniczącego
3	prof. dr hab. inż. Miłek Marian	Komitet Metrologii i Aparatury Naukowej / członek
Wydział Humanistyczny		
4	prof. dr hab. Osękowski Czesław	Komitet Nauk Historycznych / członek
5	dr hab. Sady Wojciech, prof. UZ	Komitet Nauk Filozoficznych / członek
Wydział Inżynierii Lądowej i Środowiska		
6	prof. dr hab. inż. Biliński Tadeusz	Komitet Inżynierii Lądowej i Wodnej / członek
7	dr hab. inż. Nguyen Thi Bich Loc	Komitet Mikrobiologii / członek
Wydział Nauk Pedagogicznych i Społecznych		
8	dr hab. Leszek Gołdyka, prof. UZ	Komitet Socjologii / członek
9	prof. dr hab. Andrzej Malinowski	Komitet Antropologii / członek
Wydział Nauk Ścisłych		
10	prof. dr hab. Gil Janusz	Komitet Astronomii / członek
11	prof. dr hab. Kisielewicz Michał	Komitet Matematyki / członek
12	prof. dr hab. Krzyśko Mirosław	Komitet Matematyki / członek
13	prof. dr hab. Zmysłony Roman	Komitet Matematyki / członek